

همواره برای بار نخست

منتخبی از آثار آندره برتون

ویرایش: مارک پولیزوتی

ترجمه: دکتر نیلوفر آقاابراهیمی

با مقدمه‌ی دکتر مریم حسینی

سرشناسه	: برتون، آندره، ۱۸۹۶ - ۱۹۶۶ م.
عنوان و نام پدیدآور	: Breton, Andre همواره برای بار نخست منتخبی از آثار آندره برتون/ ویرایش مارک پولیزوتی؛ ترجمه نیلوفر آقابراهیمی؛ با مقدمه مریم حسینی
مشخصات نشر	: تهران: نشر علم، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۲۷ ص. ۵/۱۳ × ۵/۲۱ سم.
شابک	: 978-622-246-003-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیا
یادداشت	: عنوان اصلی: André Breton : selections.
موضوع	: برتون، آندره، ۱۸۹۶ - ۱۹۶۶ م. - ترجمه شده به انگلیسی
موضوع	: Breton, André -- Translations into English
شناسه افزوده	: پولیزوتی، مارک، ۱۹۵۷ - م.
شناسه افزوده	: -Polizzotti, Mark, 1957
شناسه افزوده	: آقابراهیمی، نیلوفر، مترجم
شناسه افزوده	: حسینی، سیده مریم، مقدمه نویس
رده بندی کنگره	: PQ۲۶۰۳
رده بندی دیویی	: ۸۴۱/۹۱۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۷۷۷۷۶

همواره برای بار نخست
منتخبی از آثار آندره برتون

ویرایش: مارک پولیزوتی
ترجمه: دکتر نیلوفر آقاابراهیمی

چاپ اول: ۱۳۹۰ - شمارگان: ۷۷۰ نسخه
لیتوگرافی: اختر - چاپ: آزاده
صفحه‌آرایی: احمد علی پور

شابک: ۹۷۸-۶۲۱-۲۴۶-۰۰۳-۷

حق چاپ محفوظ است.

تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین -
خیابان شهدای ژاندارمری - بن‌بست گرانفر - پلاک ۴
تلفن: ۶۶۴۱۲۳۵۸ - ۲۱

Www.elmpub.com

info@elmpub.com

nashreelm

فهرست مطالب

۱۱.....	مقدمه: در راه‌های اندیشه
۱۹.....	پیش‌گفتار: عبارت‌هایی که با انگشت به پنجره می‌زنند
۷۳.....	مترجمان
۷۵.....	شعرها
۷۷.....	مسرور
۷۹.....	راه
۸۱.....	سالخوردگی
۸۳.....	جنگل سیاه
۸۵.....	برای لافکادیو
۸۷.....	راض
۸۹.....	شکم‌بند اسرارآمیز
۹۱.....	از میدان‌های مغناطیسی
۹۵.....	سکه‌ی قلبی
۹۷.....	هیس
۹۹.....	هیچ راهی به بیرون از اینجا

- از نگاه ایزدان ۱۰۲
- زندگی را برگزین ۱۰۴
- آفتابگردان ۱۰۷
- فرشته‌ی بینایی ۱۰۹
- از ماهی محلول ۱۱۲
- آن را بساز که روشنایی روز ۱۱۵
- گوش می‌سپارم به خویش درحالی که همچنان سخن می‌گویم ۱۱۸
- نوشتن را عزت می‌کنند ۱۲۰
- از نگاه برت ۱۲۲
- هیچ دلیلی برای پیگرد قانونی وجود ندارد ۱۲۴
- پس از مورچه‌خوار غول‌سکر ۱۲۶
- رابطه‌ی عاشقانه‌ی آزاد ۱۲۹
- پرده‌ی نمایش پرده‌ی نمایش ۱۳۲
- هشیاری ۱۳۴
- شاخه‌ای از گزنه از پنجره وارد می‌شود ۱۳۶
- تسکین مرگ آور ۱۳۸
- در پرتو روشنایی کم فروغ و دوست‌داشتنی ۱۴۰
- اتفاق می‌افتاد پنج صبح ۱۴۲
- همواره برای بار نخست ۱۴۴
- حاشیه‌ی کامل ۱۴۷
- از سراب ۱۵۳
- جنگ ۱۵۹
- رویایها ۱۶۲
- روح ۱۶۳

۱۶۵.....	رانو رازاکو.....
۱۶۶.....	در جاده‌ای به سوی سن رومانو.....
۱۶۹.....	در جاده‌ای به سوی سن رومانو.....
۱۷۲.....	لی لا.....
۱۷۳.....	اسناد.....
۱۷۵.....	سوژه.....
۱۷۸.....	جاذبه تازه.....
۱۸۱.....	اعتراف تحقیرآمیز.....
۱۸۹.....	سه رو.....
۱۹۳.....	ازبیانیه سورنایسم.....
۲۰۴.....	انکار تدفین.....
۲۰۶.....	ازبیانیه دوم سورنایسم.....
۲۱۲.....	آزمون شبیه‌سازی فلج عمومی.....
۲۱۶.....	ازپیام خودکار.....
۲۲۱.....	گاه‌شمار.....

مقدمه: در راه رهایی اندیشه

دکتر مریم حسینی

هرگاه به سورنالیسم به عنوان مکتبی هنری-ادبی می‌اندیشیم بی‌شک نام آندره برتون را به‌خاطر مریم آوریو، نویسنده و شاعری که اهدافی متعالی داشت و برخلاف نظرگاه‌های اولیه‌اش که بر ایده‌های داداییسم بنیان گرفته بود، در نهایت برای آزادی و رهایی نوع بشر تلاش کرد.

برتون مانیفست اول خود را در سال ۱۹۲۰ منتشر کرد. در این بیانیه آمده بود که هدف سورنالیسم آن است که تناقض پیشین رویا و واقعیت را در یک واقعیت مطلق، یک فراواقعیت حل کند. برتون در این باره چنین می‌نویسد: «من معتقدم که این دو حالت ظاهراً متضاد، که رویا و واقعیت باشند، در آینده به یک جور واقعیت مطلق، یک فراواقعیت، مبدل خواهند شد».

سورنالیسم متعهد به تصحیح تعریف ما از واقعیت بود. رسالتی که به کار می‌یست (نگارش خودکار، روایت در حال خلسه، شعرها و نقاشی-های مولود تأثیرات اتفاقی، تصویرهای متناقض‌نما و رویایی) همه در خدمت یک مقصود واحد بودند: تغییر دادن درک ما از دنیا و به این وسیله تغییر دادن خود دنیا. (بیگزبی، ۱۳۹۲: ۵۵)

اما وقتی در سال ۱۹۲۹ مانیفست دوم را به عرضه‌ی عموم گذاشت با اهداف

اولیه‌اش فاصله گرفته بود. «سوررئالیسم دیگر به نتایجی که در ابتدا در نظر داشت (نوشته‌های خودکار، روایت رویاها، سخنان و شعرهای فی البداهه، نقاشی‌ها و اعمال خودانگیخته) قانع نبود» (همان: ۶۰). البته برتون در مانیفست دوم سوررئالیسم بر تعهد خود به طغیان و گسترش شناخت از واقعیت مجدداً تأکید کرد. (همان: ۶۶) «او بعدها در اثری با نام سوررئالیسم چیست؟ نوشت: امروز بیشتر از همیشه، رهایی ذهن که هدف مشخص سوررئالیسم است، به اعتقاد سوررئالیست‌ها در درجه‌ی اول مستلزم رهایی انسان است» (همان: ۶۱). تلازم سوررئالیسم با ماتریالیسم تاریخی، که توسط برتون در مانیفست دوم مورد تأیید قرار گرفت، نقشی حیاتی را در تاریخ این جنبش و به ویژه در اوج آن موضع سیاسی آن ایفا کرده است. پیوستن به حزب کمونیست فرانسه در ۱۹۲۲، جدایی از کمونیسم استالینیستی در خلال کنفرانس فرهنگی در ۱۹۳۵، مه‌قات برتون با تروتسکی در ۱۹۳۸، و تأسیس فدراسیون بین‌المللی هنرآرتیستی مستقل از نشانه‌های مواضع سیاسی این جنبش بودند (لووی، ۱۳۹۶: ۵۵). وقتی سوررئالیست‌ها در سال ۱۹۳۵ جزوه‌ای با عنوان موضع سیاسی سوررئالیسم منتشر کردند، کاملاً برگرایش سیاسی مکتب تأکید داشتند.

برتون در جوانی زمانه‌ای پرالتهاب را تجربه کرد. با آغاز جنگ جهانی اول به عنوان پزشک به جبهه اعزام شد. هنوز چندی از پایان جنگ اول نگذشته بود که جنگ دوم آغاز شد و این بار برتون دیگر تاب نیاورد و از پاریس جنگ‌زده دهه چهل به آمریکا مهاجرت کرد. زندگی برتون در سال‌های پس از جنگ در پاریس به اعاده‌ی آرمان‌های مکتب سوررئالیستی و مبارزه برای آزادی گذشت.

برخلاف تصویری که مفاهیم سوررئالیستی بر ذهن پرتو می‌افکنند و آن

اینکه پیروان این مکتب با روی آوردن به ناخودآگاهی و پشت کردن به عقلانیت راهی به دنیای غیرواقعی باز کرده‌اند تا از واقعیت بگریزند، می‌بینیم که در انجام سوررئالیسم به عنوان مکتبی هنری-ادبی با اهداف سیاسی-اجتماعی پرده از روی خود گشود و نشان داد که سوررئالیست‌ها با فرار از واقعیت موجود چگونه در بند رها شدن انسان و رساندن وی به آزادی‌اند. برخلاف مکتب‌های فرمالیستی آغاز قرن بیستم که بیشتر به فرم و تکنیک تکیه داشتند، سوررئالیسم به روشنفکری و تعهد می‌اندیشید و از ملغمه‌ی فرمالیستی پرهیز می‌کرد. روی آوردن اعضای مکتب به کمونیسم یکی از نشان‌های این اجتماع‌گرایی سوررئالیست‌هاست. سوررئالیست‌ها من جمله آندره برتون، در جبهه‌ی مقابل کاپیتالیسم و سرمایه‌داری بودند و با استالینیسم حاکم رده‌ی آن منافقت می‌کردند. آن‌ها خود را در گروه مخالفان چپ‌گرا جای داده بودند و با انتقاد از مواضع تروتسکی در جبهه‌ی مقابل استالین، دیکتاتور روسیه، مبارزه می‌کردند.

ایده‌های سوررئالیست‌ها در نشریه‌ی *مختلف* ایشان انعکاس یافت. *انقلاب سوررئالیست* نخستین مجله‌ی رسمی سوررئالیست‌ها در سال ۱۹۲۴ در پاریس منتشر شد. برتون، آراگون و پل الوارگرن، گان این مجله بودند. در سال‌های میانی ۱۹۳۰ تا ۱۹۳۳ مجله‌ی *سوررئالیسم-رخدمت انقلاب* منتشر می‌شد که به زعم برتون بهترین مجله‌ی سوررئالیسم بود (پاکباز، ۱۳۹۵: ۳۱۶).

میشل کاروژ در کتاب *آندره برتون و اصول سوررئالیسم* در مورد این بحث می‌نویسد:

سوررئالیسم در واقع عصیان‌آمیزی بر ضد تمدن مدرن است. آنچه می‌خواهد تنها انقلاب فکری و هنری نیست، بلکه در عین حال انقلابی اجتماعی و به ویژه آزادی کامل بشریت است... هدف اعلای

سوررئالیسم چیزی نیست، مگر اقناع کامل این عطش پرشور آزادی ...

(نقل از سید حسینی، ۱۳۷۶: ج ۲/ ۷۸۲)

میشل لووی^۱ هم از نخستین بند کتاب ستاره‌ی صبحگاه چهره‌ای تکان-
دهنده از سوررئالیسم در مقام جنبشی انقلابی می‌دهد و از نزدیکی ادبیات
سوررئالیستی با سیاست سخن می‌گوید. او معتقد است که سوررئالیسم در
مقام مطالعه‌ای انسان‌شناسانه از آزادی بهتر قابل ادراک است. لووی دریکی
از مقالاتش سوررئالیسم را اعتراضی به عقلانیت تُئک، تجاری ساختن
زندگی، خُرداندیشی، و واقع‌گرایی خسته‌کننده‌ی جامعه‌ی پول‌محور
صنعت می‌داند. او معتقد است که سوررئالیسم مکتبی ادبی - هنری نیست
بلکه جنبشی است که از روح شورشی انسان و تلاشی چشمگیر برای بازگونه
کردن آن؛ و تلاشی چشمگیر برای استقرار دوباره‌ی ابعاد افسون‌شده‌ی موجود
در قلب وجود آدمی. شعر شور، عشق، تخیل، جادو و اسطوره، رویا، شورش
و ایده‌های آرمانشهری) که به راستی تمدن و ارزش‌های آن ریشه‌کن شده -
اند. (لووی، ۱۳۹۶: ۴۷)

اگر امروز از منظر مطالعات فرهنگی به سوررئالیسم بنگریم، می‌بینیم که
اهداف سوررئالیسم شامل غلبه بر تضادهای عینیت‌یافته‌ای می‌شود که
تجلیاتش از خلال فرهنگ قابل مشاهده است. دوگانگی هنر و طبیعت،
ماده و روح، هشیاری و رویا، مقدس و کفرآلود، عقلانیت و ناعقلانیت.
آرزوی سوررئالیسم حفظ تضاد و برگزشتن از آن‌ها برای دستیابی به
سطحی بالاتر است.

با وجود پیش‌گفتار عالمانه‌ی مارک پولیزوتی^۲ ضرورتی برای درج

زندگی‌نامه‌ی این نظریه‌پرداز آغاز قرن بیستم در این مقدمه نمی‌بینم. پولیزوتی به خوبی مراحل مختلف زندگی برتون را از کودکی تا گذر سال‌های جوانی‌اش در جنگ و پایان وی در پاریس جنگ‌زده ترسیم کرده و مراحل شعری وی را با استمداد از اشعار خود برتون به تصویر کشیده است. پولیزوتی نویسنده، مترجم، شرح احوال نویس و منتقد آمریکایی است که جایزه‌ی آکادمی آمریکا و نشان شوالیه‌ی فرانسه را دریافت کرده و یکی از بهترین مترجمان زبان فرانسه به انگلیسی است. نه تنها به زبان فارسی، بلکه به زبان انگلیسی نیز ترجمه‌ی اشعار برتون کمیاب بوده است. وقتی در سال ۱۹۸۶ متیوز کتاب *Portrait of an Early Poet* را درباره‌ی زندگی و آثار آندره برتون منتشر کرد، در مقدمه، آن نوشت که کتاب‌های زیادی به زبان انگلیسی درباره‌ی برتون وجود دارد. متیوز، ۱۹۸۶: (vii)

در ایران نیز تا کنون گزیده‌ها با مجموعه شعری از آندره برتون بنیانگذار مکتب سوررئالیسم و نویسندگی‌ها با دست‌های دوگانه ترجمه نشده است. نادیا تنها اثری از وی است که یحیی، ترجمه‌ی کاوه میرعباسی در سال ۱۳۸۳ و بار دیگر با ترجمه‌ی عباس پرمان در سال ۱۳۹۰ منتشر شد. به صورت پراکنده هم البته اشعاری از وی در فضای مجازی نشر یافته است. ترجمه‌ی کتاب *همواره برای بار نخست* که خانم دکتر آقاابراهیمی فراهم آورده‌اند، نخستین تلاش برای فراهم آوردن مجموعه‌ای از اشعار و گفتار برتون در کتابی مستقل است که از دریچه‌ی آن فرصت آشنایی بیشتر با برتون و سوررئالیسم برای مخاطب ایرانی میسر می‌شود. در اینجا نمی‌توانم تقدیر از کوشش‌های این نویسنده و مترجم جوان و آرزوی توفیق بیشتر برای وی، لازم می‌دانم یادی کنم از استاد رضا سیدحسینی که برای نخستین بار در دهه‌ی سی ایرانیان را با مکتب‌های ادبی جهان آشنا کرد و بخش

1. J. H. Matthews

2. Sketch for an Early Portrait

سوررئالیسم کتاب مکتب‌های ادبی وی از خواندنی‌ترین بخش‌های کتاب است که با ترجمه‌ی مجموعه‌ی آثاری از نویسندگان و شاعران پیرو مکتب سوررئالیسم همراه شده است.

سخن را با بخشی از مانیفست دوم برتون به پایان می‌بریم که در آن برتون بر رهایی از بردگی اندیشه به عنوان آرمان سوررئالیسم تأکید می‌کند:

اگر سوررئالیسم اعلام می‌دارد که می‌تواند با شیوه‌های خاص خویش اندیشه را از بردگی بسیار دشواری رهایی بخشد و آن را در جاده‌ی بینش کلی روانه سازد و به پاکی نخستین بازگرداند، همین بس است تا درباره‌ی اثر از روی آنچه انجام داده و آنچه مانده است تا وعده‌اش را به انجام رساند، داری شود. (نقل از هنرمندی، ۱۳۵۰: ۵۳۸)